



Υπηρεσία Τύπου και
Πληροφόρησης

Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΤΥΠΟΥ αριθ. 211/21
Λουξεμβούργο, 25 Νοεμβρίου 2021

Απόφαση στην υπόθεση C-289/20
IB (Συνήθης διαμονή ενός συζύγου – Διαζύγιο)

Διεθνής δικαιοδοσία για την εκδίκαση αγωγής διαζυγίου: το Δικαστήριο προσδιορίζει το νόημα και το περιεχόμενο της έννοιας της συνήθους διαμονής συζύγου

Ο σύζυγος, ακόμη και αν διαβιού σε δύο κράτη μέλη, μπορεί να έχει μόνο μία συνήθη διαμονή

Ο IB, γαλλικής ιθαγένειας, και η FA, ιρλανδικής ιθαγένειας, συνήψαν γάμο στην Ιρλανδία το 1994. Απέκτησαν τρία τέκνα, τα οποία είναι πλέον ενήλικα. Το 2018, ο IB άσκησε αγωγή διαζυγίου ενώπιον του tribunal de grande instance de Paris (πολυμελούς πρωτοδικείου Παρισιού, Γαλλία). Δεδομένου ότι το δικαστήριο αυτό έκρινε ότι δεν είχε διεθνή δικαιοδοσία να αποφανθεί επί του διαζυγίου, ο IB άσκησε έφεση ενώπιον του cour d'appel de Paris (εφετείου Παρισιού, Γαλλία). Το δικαστήριο αυτό καλείται να αποφανθεί επί της διεθνούς δικαιοδοσίας του tribunal de grande instance de Paris (πολυμελούς πρωτοδικείου Παρισιού) με γνώμονα τη συνήθη διαμονή του IB, σύμφωνα με τον κανονισμό Βρυξέλλες IIa 1. Επισημαίνει συναφώς ότι από πλήθος στοιχείων προκύπτουν προσωπικοί και οικογενειακοί δεσμοί του IB με την Ιρλανδία, όπου ζούσε από το 1999 με τη σύζυγο και τα παιδιά του. Ωστόσο, από πολλών ετών, ο IB μετέβαινε κάθε εβδομάδα στη Γαλλία, όπου είχε εγκαταστήσει το κέντρο των επαγγελματικών συμφερόντων του. Ως εκ τούτου, το ως άνω δικαστήριο εκτιμά ότι ο IB είχε στην πράξη δύο τόπους διαμονής, έναν στο Παρίσι, σε εβδομαδιαία βάση για επαγγελματικούς λόγους, και ακόμη έναν στην Ιρλανδία, για το υπόλοιπο χρονικό διάστημα, μαζί με τη σύζυγο και τα παιδιά του.

Υπό τις συνθήκες αυτές το cour d'appel de Paris (εφετείο Παρισιού) υπέβαλε στο Δικαστήριο προδικαστικό ερώτημα προκειμένου αυτό να προσδιορίσει τα δικαστήρια που έχουν διεθνή δικαιοδοσία να αποφανθούν επί του διαζυγίου του IB και της FA, δυνάμει του άρθρου 3, παράγραφος 1, στοιχείο α', του κανονισμού Βρυξέλλες IIa. Ειδικότερα, το Δικαστήριο ερωτάται αν σύζυγος ο οποίος διαβιού σε δύο κράτη μέλη μπορεί να έχει τη συνήθη διαμονή του σε αυτά τα δύο κράτη μέλη, με αποτέλεσμα τα δικαστήρια αμφοτέρων των κρατών μελών να έχουν διεθνή δικαιοδοσία να αποφανθούν επί του διαζυγίου.

Με την απόφασή του, το Δικαστήριο προσδιορίζει την έννοια της «συνήθους διαμονής» ενός συζύγου και κρίνει ότι ο σύζυγος, ακόμη και αν διαβιού σε δύο κράτη μέλη, μπορεί να έχει μόνο μία συνήθη διαμονή κατά το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο α', του κανονισμού Βρυξέλλες IIa.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

Ελλείψει ορισμού της έννοιας «συνήθους διαμονή» στον κανονισμό Βρυξέλλες IIa ή ρητής σχετικής παραπομπής στο δίκαιο των κρατών μελών, το Δικαστήριο αποφαινεται ότι η έννοια αυτή πρέπει να ερμηνεύεται κατά τρόπο αυτοτελή και ομοιόμορφο. Επισημαίνει, μεταξύ άλλων, ότι ούτε το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο α', του κανονισμού Βρυξέλλες IIa ούτε κάποια άλλη διάταξή του προβλέπουν ότι ένα πρόσωπο μπορεί να έχει ταυτοχρόνως περισσότερες της μίας συνήθεις διαμονές ή μία συνήθη διαμονή σε περισσότερους τόπους. Κάτι τέτοιο θα μπορούσε να θίξει ειδικότερα την ασφάλεια δικαίου, διότι θα καθιστούσε δυσχερέστερο τον εκ των προτέρων

¹ Κανονισμός (ΕΚ) 2201/2003 του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 2003, για τη διεθνή δικαιοδοσία και την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε γαμικές διαφορές και διαφορές γονικής μέριμνας ο οποίος καταργεί τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1347/2000 (ΕΕ 2003, L 338, σ. 1).

προσδιορισμό των δικαστηρίων που θα μπορούσαν να αποφανθούν επί του διαζυγίου, καθώς και την εξακρίβωση, από το επιληφθέν δικαστήριο, της δικής του διεθνούς δικαιοδοσίας.

Στη συνέχεια, στηριζόμενο στη νομολογία του σχετικά με τη συνήθη διαμονή ενός παιδιού 2, το Δικαστήριο κρίνει ότι η έννοια της «συνήθους διαμονής» για τον καθορισμό της διεθνούς δικαιοδοσίας σε θέματα λύσης του συζυγικού δεσμού χαρακτηρίζεται, κατ' αρχήν, από δύο στοιχεία, ήτοι, αφενός, από τη βούληση του ενδιαφερομένου να εγκαταστήσει το σύννηθες κέντρο των συμφερόντων του σε συγκεκριμένο τόπο και, αφετέρου, από μια αρκούντως σταθερή παρουσία στο έδαφος του οικείου κράτους μέλους.

Επομένως, ο σύζυγος ο οποίος επικαλείται υπό την ιδιότητα του ενάγοντος τη διεθνή δικαιοδοσία των δικαστηρίων του κράτους μέλους της συνήθους διαμονής του, βάσει του άρθρου 3, παράγραφος 1, στοιχείο α', του κανονισμού Βρυξέλλες ΙΙα, πρέπει οπωσδήποτε να έχει μεταφέρει τη συνήθη διαμονή του στο έδαφος κράτους μέλους διαφορετικού από εκείνο της πρώην διαμονής του ζεύγους. Επομένως, πρέπει να έχει εκδηλώσει τη βούληση να εγκαταστήσει το σύννηθες κέντρο των συμφερόντων του σε αυτό το άλλο κράτος μέλος και να έχει αποδείξει ότι η παρουσία του στο έδαφος του εν λόγω κράτους μέλους μαρτυρεί επαρκή βαθμό σταθερότητας.

Στο πλαίσιο αυτό, το Δικαστήριο υπογραμμίζει τις ιδιαίτερες περιστάσεις υπό τις οποίες προσδιορίζεται η συνήθης διαμονή ενός συζύγου. Συγκεκριμένα, όταν ένας σύζυγος αποφασίζει να εγκατασταθεί σε άλλο κράτος μέλος λόγω της συζυγικής κρίσης, παραμένει ελεύθερος να διατηρήσει κοινωνικούς και οικογενειακούς δεσμούς στο κράτος μέλος της πρώην διαμονής του ζεύγους. Επιπλέον, το περιβάλλον ενός ενηλίκου είναι περισσότερο διαφοροποιημένο απ' ό,τι το περιβάλλον ενός παιδιού και αποτελείται από ένα ευρύτερο φάσμα πολυσχιδών δραστηριοτήτων και ενδιαφερόντων, ενώ δεν μπορεί να απαιτείται η συγκέντρωσή των εν λόγω δραστηριοτήτων και ενδιαφερόντων στο έδαφος ενός μόνον κράτους μέλους.

Βάσει των εκτιμήσεων αυτών, το Δικαστήριο καταλήγει στο συμπέρασμα ότι, μολονότι ένας σύζυγος μπορεί να έχει ταυτοχρόνως περισσότερες της μίας διαμονές, εντούτοις, σε δεδομένη χρονική στιγμή, μπορεί να έχει μόνο μία συνήθη διαμονή κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 1, στοιχείο α', του κανονισμού Βρυξέλλες ΙΙα. Ως εκ τούτου, όταν ένας σύζυγος διαβιό σε δύο κράτη μέλη, μόνον τα δικαστήρια του κράτους μέλους στο έδαφος του οποίου βρίσκεται η συνήθης αυτή διαμονή έχουν διεθνή δικαιοδοσία να αποφανθούν επί της αίτησης λύσης του συζυγικού δεσμού. Εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει, βάσει όλων των ιδιαίτερων πραγματικών περιστάσεων της συγκεκριμένης περίπτωσης, αν το έδαφος του κράτους μέλους στο οποίο υπάγεται το δικαστήριο αυτό αντιστοιχεί στον τόπο όπου ο ΙΒ μετέφερε τη συνήθη διαμονή του κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 1, στοιχείο α', του κανονισμού Βρυξέλλες ΙΙα.

ΥΠΟΜΝΗΣΗ: Η προδικαστική παραπομπή παρέχει στα δικαστήρια των κρατών μελών τη δυνατότητα, στο πλαίσιο της ένδικης διαφοράς της οποίας έχουν επιληφθεί, να υποβάλουν στο Δικαστήριο ερώτημα σχετικό με την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης ή με το κύρος πράξεως οργάνου της Ένωσης. Το Δικαστήριο δεν αποφαίνεται επί της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου. Στο εθνικό δικαστήριο εναπόκειται να επιλύσει τη διαφορά σύμφωνα με την απόφαση του Δικαστηρίου. Η απόφαση αυτή δεσμεύει, κατά τον ίδιο τρόπο, τα άλλα εθνικά δικαστήρια που επιλαμβάνονται παρόμοιου προβλήματος.

Ανεπίσημο έγγραφο προοριζόμενο για τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, το οποίο δεν δεσμεύει το Δικαστήριο.

Το [πλήρες κείμενο](#) της αποφάσεως είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα CURIA από την ημερομηνία δημοσίευσής της

Επικοινωνία: Estella Cigna-Αγγελίδα ☎ (+352) 4303 2582

² Βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 28ης Ιουνίου 2018, HR, [C-512/17](#).